

ACC. NR. 9490

LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: SKÅNE Upptecknat av: Olle Thulin
Härad: ALBO Adress:
Socken: RÖRUM Berättat av: Jöns Grönkvist
Uppteckningsår: 1929 Född år 1851 i

Uppteckningen rör Se REG. Sida 17.

Skriv endast på denna sida!

17.5.9

Landskap: Skåne

Socken: Rörum

Fullständigt namn: Jöns Grönkvist

Född den år 1851 på Rörum No 12
(gård eller by)
i
(socken och landskap)

Yrke: Soldat

Bisyslla: nu dagakarl

Bosatt å följande platser:

(socken, landskap, tid)

Bor nu Rörum

(gård eller by jämte postadress)

Faderns namn: född

Moderns namn: född

Sedan huru länge är släkten känd: a) fädernet? b) mödernet?

Närmare upplysningar om släkten:
(t. ex. inflyttning, yrken m. m.)

Sagesmannens barndom:

(el. upptecknarens)

skolgång

(sysselsättning, syskon)

Läsning:
(böcker, tidningar m. m.)

Resor:

Har sagesmannen sina hågkomster efter vissa personer? Vilka?
(el. upptecknaren)

Deltagande i föreningslivet:

Förtroendeuppdrag:

Övriga upplysningar: Gammal snäll och gemytlig gubbe, som var glad
när man kom och ville prata och intressera sig för honom,

Död den Ant. av
(år och dag)

Dessa uppgifter ha insänts av:
(namn och fullständig adress) år

Jöns Grönkvist
Rörum, Albo hd.
Född 1851.

Skane

2490

Upptecknat av
Olle Thulin

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Aug. 1929.

Jättarna på Stenshuvud.

Det finns en ås, som går från Stenshuvud till Rommeleklint. På den hade jättarna sin spatserväg. Det fann många av de gamla, som hade sett dem gå där.

En barnmorska blev en gång hämtad till Stenshuvud till barnaförlossning där. Hon kom in i berget och hjälpte jättekvinna. Sen blev hon ledsagad hem igen. Då hon skulle hem, fick hon en massa krylspän. Men när hon var hemkommen förvandlades dessa till rent gyld. Hon fick ingen men av den vådliga färden. Det var ju en tjänst, som hon gjort dem, och de måste ha en kristen människa till det.

Jöns Grönkvist

Rörum. Född 1851.

2490

Upptecknat av

Olle Thulin
Juli 1929.

2.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Stenshuvud.

Sen Thulin var hus mej sist, har engubbe från Stenshuvud varit här. Han talade om, att en gång var han ute och gick ensam på Stenshuvud. Han fick då se enkonstig fågel, han hade aldrig sett en sådan förr. Fågeln försvann in bland en massa buskar. Men han trängde sig efter. Här fick han se en stor öppning i berget, så stor att han kunde gå in i berget. Det var ingen järndörr för som de säja. Där inne var en stor sal, och efter som han kunde se var det fler rum innanför. Men han skrämdes sig av de stora klippblocken, och han vågade ej gå vidare. Sen dess har han flera gånger sökt efter öppningen i berget och har haft folk med sig, men han har inte kunnat hitta den mera. Den karlen är barnfödd där borta och känner väl till berget.

Jöns Grönkvist
Rörum. Född 1851.

Ihåne
Mbo hbd.
Rörums prn.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2490

3

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

Noas Hunnar eller Noas jakt.

Ja, vad var det för något? Det var ett
sus, som flög genom luften om nätterna. Likasom en flock fåglar,
men det var ingenting, som syntes. Noas jakt kallades det. Vad han
var ute och jaga, visste de inte. Nu hör jag det aldrig och ingen
snackar om det. Det är kanske i vissa perioder.

Jöns Grönkvist
Rörum. Född 1851.

2490

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skausnuvan.

Här var en gammal man, som döe för några år sen.

Han hade kommit ut för skausnuvan en gång. Han satt på en subbe i skogen och vila då han var på väg hem. Där kom fram ett fasligt grannt fruntimmer. Hon ville vänskapas med honom riktigt på allvar. Men han lät henne vara. Till slut gav hon upp ett skratt, och då skrall det till i skogen.

Jöns Grönkvist
Rörum. Född 1851.

2490

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

5

Skaumanen och skausnuvan.

Det skulle ha varit här i Rörum någonstans uppe i skogen.
Där på ett ställe kom skaumannen och bulta på en natt. Mannen låg
och skaumannen väckte honom och sade att kon gick inne på loen.
Mannen räknade på att det var för trångt och omöjligt. Men till
slut måste han ge dej ut och se. Där stod kon i gången till loen
och kunde varken komma fram eller tillbaka. Skaumannen gick
nu in i stuan och hade skausnuvan med dej. Här inne födde hon nu
ett barn. Mannen blev försummad med att få loss kon, och då han kom
in igen var allt undanstökat. Det var säkert skaumannen, som
lägst kon och kört in henne i gången, för att de skulle kunna kom-
ma in i stuan.

Jöns Grönkvist.
Rörum. Född 1851.

6,

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

2490

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Mjölkaharen.

Likadan till skapnaden som en vanlig hare. Han sprang o dia korna. Han kunde sena flera stycken på en dag. Han var väl holians törstig och gjorde sig belåten. Han hade mycket långa öron. Men det där harasläktet har kanske gått bort på senare tider.

Jöns Grönkvist
Rörum. Född 1851.

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

7

2490

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Bäckahästen.

En gammal karl från Rörum var en gång i mitten pågaår på väg hem till byn vid 12 tiden på natten. Han var gående och hade kommit till Tångdala, som ligger en fjädedels mil från byn. Där fick han se en häst stå sadlad och i ordning. Hästen var så lik en av hans egna, att han sa: Står du här Brunte, vem har varit så förståndig och lett dig hit? Han steg så upp på hästen, men han fick rida skarpt, och det dröjde hela länge innan han kom till Rörum. När han ridit en bra stund, snubbla hästen. Han trodde att det var på en pale hemma i byn, men när allt kom omkring, så var det Åhusa spira. Till slut kom han dock hem, och han blev inte sjuk trots räligheten.

Jöns Grönkvist
Rörum. Född 1851.

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

8

2490

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Bäckahästen.

Då jag var påg, berättade en av kvinnorna i
att hon träffat bäckahästen en kväll. Det skulle ha varit vid
bäcken som rinner nedanombyn. Han hade så liten gestalt sa hon
att hon kunde ta honom i spannen med hem. Vad han sén blev av
sa hon inte. Bäckahästen kunde förvandla sej och ta en
skapnader.

Jöns Grönkvist
Rörum. Född 1851.

2490

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

9

Gloson.

Den hon skulle inte vara god träffa
utför. Så henne voro de gamla rädda för. Hon kunde vara och visa
sej var som helst. De sa, att hon alltid så gärna ville springa
mellan benen på folk, och då fläcktes de upp. Henne snacka de titt
om förr, och hon var mycket i verksamhet.

Jöns Grönkvist
Rörum. Född 1851.

albald m

2490

10

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Gengångare.

Folk gick igen mycket mera förr än nu. Sådana som gjort av med sej begfavdes långt ute i ett markaskål. När man kom förbi där, skulle man alltid kasta något, helst stål. Det var för att de inte skulle visa sej.

Min farfar bodde här uppe vid gadan. Han var dragon och en mycket vördig man. En natt var han på väg från Greflunda, till vilket rusthåll han hörde, och till Rörum. En stor karl kom fram till honom. Farfar fråga honom var han var ifrån, och vad han ville. Men han fick inget svar. Farfar röka och fråga mannen om han ville ha en rök. Men han svara inte. Farfar kunde inte bli av med honom aningen han gick långsamt eller fort. Han gick vid hans sida. Då de kommo till Mellby kyrkogård, så fortsatte karlen och gick rätt in på kyrkogården. Nu förstod Farfar, vad det var, han haft sällskap med. Han sade, att mössan på huvudet reste på sej litet. Men annars var den karlen inte rädd av sej.

Jöns
Grönkvist

Rörum. Född 1851.

2490

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

1.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Kransagillet.

Då jag var påg hade de ett gille här i Rörum, som kallades kransagille. Det var pior och drängar, som ställde till med det midsommardan. Karlarna redo och piorna åkte, och så bar det upp till skogen. De brukade visst fara till en gård, som heter Delperöd. Piorna hade kransar med省钱. Dessa voro av vilda blommor och gjorda i byn. Uppe i skogen lade varje pia kransen om hatten på sin dräng. Sen reste de tillbaka till byn. Det såg så trevligt ut när de kommo. Drängarna redo före, och piorna åkte efter i skjutsar. Hela raden körde ner på torget och runt majstången. Sen var det till att dansa, både kring majstången och inne i en av gårdarna. De brukade få hålla till i Petterssons gård nummer 30. Det varade här till ljusnader. Kaffe och dopp och brännvin var trakteringen. De dansade de gamla danserna, som de hade förr. Då de kommo tillbaka från skogen hade de klätt både hästar och vagnar med grönt. Ja, det var en mycket trevlig tillställning.

Jöns Grönkvist
Rörum. Född 1851.

2490

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

14

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sädden.

Ärter såddes i nedan, till och med i min tid.

Kornet när körnet blomstra. Då hören såddes, skulle äldre kvinnor, som kände väl till reglerna, gå och följa säningsmannen. Dessa kvinnor voro mycket lätt klädda vid detta tillfälle. De mullade en hel del för sej själva, och det var för att hören skulle bli kraftig. Var det sen någon, som fick ett bättre höraland än den andre, så hade han haft en bättre färespråkare.

Jöns Grönkvist
Rörum. Född 1851.

Skåne

17160 fd

Rörum sn

Mjyss. 1929

2490

LUNDs UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Segerhuva.

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

15

Mer. av Jöns Grönkvist
född 1851

De påstodo förr, att den som fötts
med segerhuva skulle bli en stor människa i värdsligt avseende.
Förlorades segerhuvan, gick också högheten förlorad. Den, som bar
på en sådan, skulle få en mycket lätt barnsäng.

Jöns Grönkvist.

Rörum. Född 1851.

2490

Upptecknat av

Olle Thulin
Juli 1929.

16.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Kasta vatten eftär lik.

Det var en karl, han ligger sjuk nu. När han var påg, så var han mycket med en gammal gumma. Hon sa så till honom, att hade han inte sett något förut, så skulle hon visa mej för honom, sen hon dött. Till slut dog gumman, och då blev pågen rädd. Men en annan gumma sa till pågen: Nu när hon ska begravas så passa på, när de kommer ut genom dörparen liket och kasta vatten efter liket och säg: Bliv dit du kommer och kom inte tillbaka.

Pågen gjorde så och han har aldrig hört av henne.

Registrer:

2490

17

Jättaluna på Stenslunrad	sida 1-2.
Noas båndar el. Noas jakt	3
Kvarnsvan och spannmanen	4 - 5.
Djävulskaren	6
Bäckslutetan.	7. - 8
Floran	9.
Gengengare	10.
Kvarnspille	11.
Ljunglyk Horn och grypa	12 - 13.
Fädden: åtta, Korn, Nöt,	14.
Segestanna	15.
Karta sutton efter Lill	16.

J
h
Jönsson
Alboksd

Jöns Grönkvist
Rörum. Född 1851.

Skara

Albo kl

Röuman

1929

LUND UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2490

Upptecknat av
Olle Thulin
Juli 1929.

Ljungby horn och pipa.

Vid Trolle Ljungby hade de en dräng, som var faselig modig. Vid Rommele klint hade trollen ett horn att blåsa i, så att de kunde samlas. På Trolle Ljungby hade de stora olägenheter av dessa sammankomster. Den här drängen fick därför en stridshingst för att rida och ta hornet från trollen. Han red själve julattan. Då han kom dit, fick han se berget upplyftat på guldpelare. Det var sådan musik och dans därinne. En av pyslingarna kom ut och bjöd drängen en dryck ur hornet. Men hade han tömt det hade han blivit förrollad. Han hade blivit varnad för det hemma. Därför slog han drycken över länden på hingen. Härvid spillde han några droppar, och på det stället gick huden genast av. Om han hade blåst i hornet, så hade han blivit medlem i samhället, och de hade fått makt med hanom. Han gav ej iväg med hornet. Då var det någon som ej hörde till trollen, som skrek efter honom, att han skulle rida över det orda och ej över det hår-

da. Trollen hade inte makt att springa tvers över fårorna utan måste springa fårorna fram och tillbaka. Men de voro lätta på foten. De voro så nära drängen - att hade han haft litet längre väg, hade de tatt honom. När han kom hem, fick han bli på höloftet, ty han fick inte se ljus. Då hade han blivit ofärdig. Han fick nu inte så stort men av färden. Men det var en klok gumma, som instiftat honom, själv hade han nog inte förstått det.

Pyslingarna voro sen utanför slottet och pepo och gnällde och ville ha hornet tillbaka. De lovade, att ägaren till Trolle Ljungby skulle bli den rikaste i hela världen, om de bara fick sitt horn igen. Men om de inte fick det, skulle gården bränna tre gånger. Det säger de också, att gården gjort.

Förr hade de sin spatsertur från Stenshuvud till Rommeleklint. Men sedan de blivit av med hornet, ha de inte kunnat samlas mera. Det fanns nog inte mer än detsamma, och de ha inte kunnat göra något nytt.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV